

สำนักงาน ก.พ.
Office of the Civil Service Commission

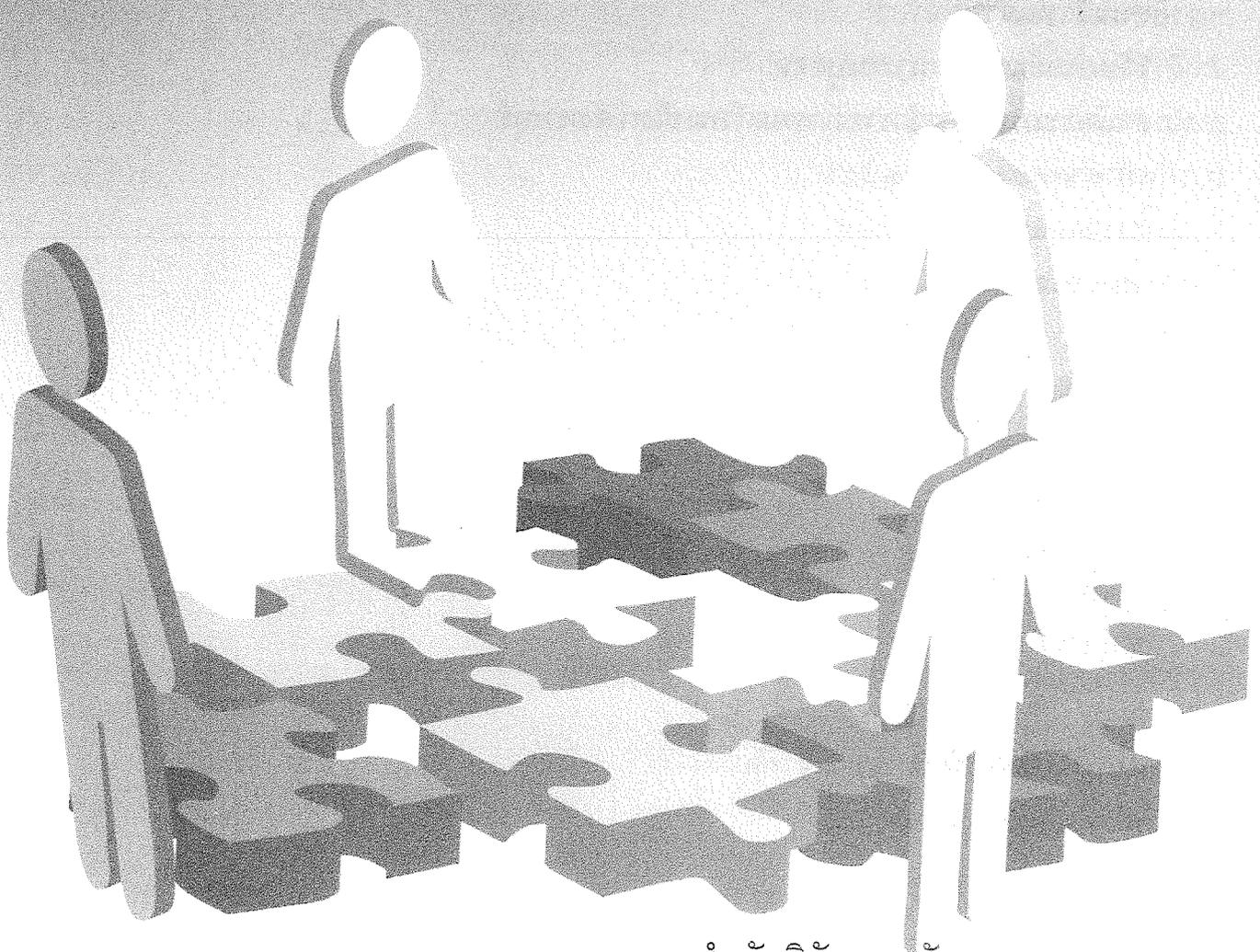
คู่มือ

การให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป

คู่มือ

การให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป

สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล

สำนักงาน ก.พ.

ISBN 978-616-548-029-1

สงวนลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

โดย สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๑,๕๐๐ เล่ม

เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

หน่วยงานเจ้าของเรื่อง

สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน จังหวัดนนทบุรี

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๔๗ ๑๘๔๒

โทรสาร ๐ ๒๕๔๗ ๑๘๖๘

www.ocsc.go.th

พิมพ์ที่ บริษัท พี เอ ลีฟวิ่ง จำกัด

โทรศัพท์ ๐ ๒๘๘๑ ๙๘๙๐

โทรสาร ๐ ๒๘๘๑ ๙๘๙๔

คำนำ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้วางแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลในเรื่องใหม่หลายเรื่องด้วยกัน และเรื่องใหม่เรื่องหนึ่งที่ไม่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือนฉบับที่ผ่านมา คือ เรื่องการให้รับราชการต่อโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ฉบับปัจจุบันในมาตรา ๑๐๘ ได้กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญที่มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์และดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดและทางราชการมีความจำเป็นที่จะให้รับราชการต่อไปเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในทางวิชาการหรือหน้าที่ที่ต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว จะให้รับราชการต่อไปได้อีกไม่เกินสิบปี ซึ่งทำให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ ที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดได้รับราชการต่อไปได้ถึงอายุเจ็ดสิบปีบริบูรณ์

เพื่อให้ส่วนราชการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวและสามารถมีแนวทางในการปฏิบัติงานในเรื่องนี้ สำนักงาน ก.พ. จึงได้จัดทำคู่มือการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป โดยประกอบด้วย หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๑๒/ว ๒๔ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๒ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. ๒๕๕๒ สารสำคัญของ กฎ ก.พ. และประมวลคำถาม-คำตอบ รวมทั้งภาคผนวกที่รวมเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ด้วย

สำนักงาน ก.พ. หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ส่วนราชการที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน รวมทั้งข้าราชการและผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไป

สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล
สำนักงาน ก.พ.
มีนาคม ๒๕๕๓

สารบัญ

หน้า

หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๑๒/ว ๒๔ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๒	๓
กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ รับราชการต่อไป พ.ศ. ๒๕๕๒	๗
บัญชีตำแหน่งที่ ก.พ.กำหนดให้เป็นตำแหน่งที่ได้รับราชการต่อไป	๑๓
หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบสุขภาพทางร่างกายและจิตใจสำหรับ ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ที่ได้รับราชการต่อไป	๑๗
แบบคำสั่งให้ข้าราชการรับราชการต่อไป ตามมาตรา ๑๐๘	๒๑
สรุปสาระสำคัญของ กฎ ก.พ.	๒๕
ประมวลคำถาม-คำตอบ	๓๑
ภาคผนวก	
ภาคผนวกที่ ๑ ความเป็นมาและการดำเนินการ	๔๑
ภาคผนวกที่ ๒ วิวัฒนาการของการกำหนดอายุเกษียณ	๔๙
ภาคผนวกที่ ๓ ระบบเกษียณอายุในต่างประเทศ	๕๓
ภาคผนวกที่ ๔ การดำเนินการของข้าราชการประเภทอื่น	๖๓

หนังสือสำนักงาน ก.พ.
ที่ นร ๑๐๑๒/ว ๒๔
ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๒

ที่ นร ๑๐๑๒/ ว ๒๔

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กทม. ๑๐๓๐๐

๑๘ กันยายน ๒๕๕๒

เรื่อง กฏ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. ๒๕๕๒

เรียน (เวียน กระทรวง กรม และจังหวัด)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กฏ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. ๒๕๕๒
๒. บัญชีตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดให้เป็นตำแหน่งที่ได้รับราชการต่อไป

ด้วย ก.พ. ได้ออกกฏ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. ๒๕๕๒ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ทั้งนี้ กฏ ก.พ. ดังกล่าวได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนที่ ๖๙ ก. วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๒ แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และถือปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กรมและจังหวัดทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรีชา วัชรากัย)

เลขาธิการ ก.พ.

สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล

โทร. ๐ ๒๕๔๗ ๑๘๔๒

โทรสาร ๐ ๒๕๔๗ ๑๘๖๘

กฎ ก.พ.

ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ
ซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์
รับราชการต่อไป พ.ศ. ๒๕๕๒

กฎ ก.พ.

ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ
ซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป

พ.ศ. ๒๕๕๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ (๕) และมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๘ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๓ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ก.พ. โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี จึงออกกฎ ก.พ. ไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ การให้ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปัจจุบัณและดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ หรือระดับทรงคุณวุฒิ หรือดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับอาวุโส หรือระดับทักษะพิเศษ รับราชการต่อไปเมื่อสิ้นปัจจุบัณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ตามกฎหมาย ก.พ. นี้ จะต้องเป็นกรณีที่

(๑) มีเหตุผลและความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

(๒) ตำแหน่งที่จะให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปต้องเป็นตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดให้เป็นตำแหน่งที่มีความขาดแคลนบุคลากรในเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพ และหาผู้อื่นปฏิบัติงานแทนได้ยากเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในทางวิชาการหรือหน้าที่ที่จะต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว และ

(๓) ตำแหน่งที่จะให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปต้องเป็นตำแหน่งที่ผู้นั้นครองอยู่เดิม

ข้อ ๒ กำหนดเวลาที่จะให้รับราชการต่อไปตามกฎหมาย ก.พ. นี้ ให้กระทำได้ตามความจำเป็น โดยในครั้งแรกให้สั่งให้รับราชการต่อไปได้ไม่เกินสี่ปี และถ้ายังมีเหตุผลและความจำเป็นจะให้รับราชการต่อไปอีกได้ครั้งละไม่เกินสามปี แต่เมื่อรวมกันแล้วระยะเวลาทั้งหมดต้องไม่เกินสิบปี

เมื่อครบกำหนดเวลาที่สั่งให้รับราชการต่อไปตามวรรคหนึ่ง ให้สั่งให้ผู้นั้นพ้นจากราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ แต่ถ้าความจำเป็นที่ให้ผู้รับราชการต่อไป หมุดลงก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว จะสั่งให้ผู้นั้นพ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าวก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้ผู้นั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ข้อ ๓ ส่วนราชการใดมีความจำเป็นที่จะให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งจะมีอายุครบ หกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไปเมื่อสิ้นปีงบประมาณนั้น ให้ส่วนราชการนั้นจัดทำข้อมูลเพื่อใช้ ประกอบการพิจารณา ดังนี้

(๑) แผนงาน โครงการ ตลอดจนภารกิจที่มีความจำเป็นจะให้ผู้ปฏิบัติ จำแนกเป็นรายปี

(๒) สภาพะการขาดแคลนบุคลากรในเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพทั้งในส่วนราชการนั้นเอง และในภาพรวม ความสามารถในทางวิชาการ หรือความสามารถเฉพาะตัวของผู้นั้น และความยาก ในการหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสม มาปฏิบัติหน้าที่แทนผู้นั้น

(๓) เหตุผลและความจำเป็นที่จำต้องให้ผู้ปฏิบัติภารกิจ ตาม (๑)

(๔) ระยะเวลาที่จะให้ผู้รับราชการต่อไป

(๕) ข้อมูลเกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นตามข้อ ๔

ข้อ ๔ ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์แล้ว ที่จะให้รับราชการต่อไป ได้ตามข้อ ๑ ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการระดับเชี่ยวชาญขึ้นไปหรือประเภททั่วไป ระดับอาวุโส ขึ้นไป แล้วแต่กรณี ต่อเนื่องกันมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสิ้นปีงบประมาณนั้น

(๒) มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ทักษะ ประสบการณ์ และมีผลงานหรือผลการ ปฏิบัติงานในตำแหน่งดังกล่าวเป็นที่ประจักษ์ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้นต่อไปได้

(๓) ไม่อยู่ในระหว่างการถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนในกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๔) ผ่านการตรวจสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ แพทย์ที่ ก.พ. แต่งตั้งกำหนด

ข้อ ๕ การให้ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดซึ่งดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ หรือระดับทรงคุณวุฒิตามข้อ ๑ (๒) ได้รับราชการต่อไปเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุ ครบหกสิบปีบริบูรณ์ ให้ อ.ก.พ. กระทรวง เป็นผู้พิจารณา

การให้ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดซึ่งดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับอาวุโส หรือระดับทักษะพิเศษตามข้อ ๑ (๒) ได้รับราชการต่อไปเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ ให้ อ.ก.พ. กรม เป็นผู้พิจารณา

ข้อ ๖ ให้ส่วนราชการดำเนินการตามข้อ ๕ ภายในเดือนมีนาคมของปีงบประมาณที่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นจะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ และให้ อ.ก.พ. กระทรวง หรือ อ.ก.พ. กรม แล้วแต่กรณี พิจารณาข้อเสนอของส่วนราชการ ให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายนของปีงบประมาณนั้น

ข้อ ๗ ในกรณีที่ อ.ก.พ. กระทรวง หรือ อ.ก.พ. กรม แล้วแต่กรณี เห็นชอบให้ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดได้รับราชการต่อไปได้เมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ มีคำสั่งให้ผู้นั้นรับราชการต่อไป และส่งสำเนาคำสั่งให้สำนักงาน ก.พ. และกรมบัญชีกลางทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อ ๘ การสั่งให้ข้าราชการพลเรือนสามัญรับราชการต่อไปเป็นครั้งแรกนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ ให้มีคำสั่งภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ของปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์

ในกรณีที่ครบกำหนดเวลาที่ได้รับราชการต่อไปแล้ว ถ้าได้รับความเห็นชอบให้รับราชการต่อไปอีก ให้มีคำสั่งก่อนวันครบกำหนดเวลาที่ได้รับราชการต่อไปในครั้งก่อน

ข้อ ๙ ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งได้รับราชการต่อไปตามกฎหมาย ก.พ. นี้ จะต้องดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่เฉพาะตำแหน่งที่ได้รับราชการต่อไปเท่านั้น จะย้าย โอน หรือเลื่อนไปดำรงตำแหน่งประเภทบริหาร ประเภทอำนวยการ หรือตำแหน่งอื่น หรือจะรักษาราชการแทน รักษาการในตำแหน่ง รับผิดชอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน ไปช่วยราชการ หรือไปช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่งอื่นไม่ได้

ข้อ ๑๐ ความในข้อ ๖ ไม่ใช่บังคับกับข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณ ๒๕๕๒

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

นายกรัฐมนตรี

ประธาน ก.พ.

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎ ก.พ. ฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ ถ้าทางราชการมีความจำเป็นจะให้รับราชการต่อไปเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่อายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในทางวิชาการหรือหน้าที่ที่ต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว ในตำแหน่งตามมาตรา ๔๖ (๓) (ง) หรือ (จ) หรือ (๔) (ค) หรือ (ง) อีกไม่เกินสิบปีได้ตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. สมควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้การที่จะให้ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดรับราชการต่อไปนั้น เป็นความประสงค์ของทางราชการโดยให้คำนึงถึงความสมัครใจของข้าราชการผู้นั้นด้วย และตำแหน่งที่จะให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปต้องเป็นตำแหน่งที่มีอยู่เดิม ไม่ได้เป็นการกำหนดตำแหน่งเพิ่มใหม่ จึงจำเป็นต้องออกกฎ ก.พ. นี้

บัญชีตำแหน่งที่ ก.พ.กำหนด
ให้เป็นตำแหน่งที่ได้รับราชการต่อไป

บัญชีตำแหน่งที่ ก.พ.กำหนดให้เป็นตำแหน่งที่ได้รับราชการต่อไป

๑. ตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญหรือระดับทรงคุณวุฒิ จำนวน ๔ สายงาน ได้แก่ ตำแหน่งในสายงาน
  - กฎหมายกฤษฎีกา
  - แพทย์
  - ทันตแพทย์
  - นายสัตวแพทย์
๒. ตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับทักษะพิเศษ จำนวน ๔ สายงาน ได้แก่ ตำแหน่งในสายงาน
  - ปฏิบัติงานช่างศิลปกรรม
  - คีตศิลป์
  - ดุริยางคศิลป์
  - นาฏศิลป์

หลักเกณฑ์ในการตรวจสุขภาพ
ทางร่างกายและจิตใจสำหรับ
ข้าราชการพลเรือนสามัญ
ซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์
ที่ได้รับราชการต่อไป

หลักเกณฑ์ในการตรวจสุขภาพทางร่างกายและจิตใจ สำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ ที่ได้รับราชการต่อไป

คณะกรรมการแพทย์ของ ก.พ. ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสุขภาพทางร่างกายและจิตใจสำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ที่ได้รับราชการต่อไป ดังนี้

๑. เห็นควรกำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ที่จะรับราชการต่อตรวจสุขภาพทางร่างกาย จิตวิทยา และโรคสมองเสื่อม เป็นประจำทุกปี โดยข้าราชการที่จะรับราชการต่อจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการตรวจในส่วนที่เกินสิทธิที่ข้าราชการทั่วไปจะเบิกได้

๒. การตรวจสุขภาพของข้าราชการพลเรือนสามัญที่ประสงค์จะรับราชการต่อสำหรับในปี ๒๕๕๒ กำหนดให้ตรวจสุขภาพที่โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ โดยใช้เกณฑ์การตรวจสุขภาพตามมาตรฐานการตรวจร่างกายของข้าราชการทั่วไป และตรวจทางจิตวิทยาและสมองตามที่โรงพยาบาลกำหนด ทั้งนี้ หากผลการตรวจสุขภาพเป็นที่น่าสงสัย โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ จะต้องดำเนินการตรวจซ้ำเพื่อหาข้อยุติ

๓. การตรวจสุขภาพในปีต่อไป คณะกรรมการแพทย์ฯ จะพิจารณาจากจำนวนข้าราชการที่แสดงความจำนงและเหตุผลความจำเป็นเป็นรายปี

๔. ให้โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ ส่งผลการตรวจมายังสำนักงาน ก.พ. เพื่อนำเสนอคณะกรรมการแพทย์ฯ พิจารณาในกรณีที่มีปัญหา หรือส่งผลการตรวจให้ส่วนราชการทราบในกรณีที่ไม่มีปัญหา

**แบบคำสั่งให้ข้าราชการรับราชการต่อไป
ตามมาตรา ๑๐๘**

แบบคำสั่งให้ข้าราชการรับราชการต่อไป ตามมาตรา ๑๐๘

คำสั่งกระทรวง/กรม.....

ที่...../๒๕๕๒

เรื่อง ให้ข้าราชการรับราชการต่อไป

.....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๗ และมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. ๒๕๕๒ และโดยความเห็นชอบจาก อ.ก.พ.กระทรวง (หรือ อ.ก.พ. กรม) ในการประชุมครั้งที่ .... /..... วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. .... จึงให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปิงบประมาณ พ.ศ. .... รับราชการต่อไป จำนวน ..... ราย ดังบัญชีรายละเอียดแนบท้ายนี้

สั่ง ณ วันที่.....

(ลงชื่อผู้สั่ง).....

(.....)

ตำแหน่ง.....

- ข้อควรระวัง**
๑. การสั่งให้รับราชการต่อไปเป็นครั้งแรกให้มีคำสั่งภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ของปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ ในครั้งต่อไปให้มีคำสั่งก่อนวันครบกำหนดเวลาในครั้งก่อน
  ๒. กำหนดเวลาให้รับราชการต่อไปในครั้งแรกให้สั่งได้ไม่เกิน ๔ ปี ครั้งต่อไปสั่งได้อีกครั้งละไม่เกิน ๓ ปี รวมระยะเวลาทั้งหมด ต้องไม่เกินสิบปี
  ๓. ผู้สั่งได้แก่ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗
  ๔. ส่งสำเนาคำสั่งให้สำนักงาน ก.พ. และกรมบัญชีกลางทราบ

บัญชีรายละเอียดให้ข้าราชการรับราชการต่อไป แบบที่ย่ำสั่ง..... ที่...../..... ลงวันที่ .....

ลำดับที่	ชื่อ/นามสกุล	วุฒิ/สาขา	ตำแหน่งและส่วนราชการ				เงินเดือน	ให้รับราชการต่อไป ต่อไป มีกำหนดเวลา (ครั้งที่ ๑)	ตั้งแต่วันที่	หมายเหตุ
			ตำแหน่ง/สังกัด	ตำแหน่งประเภท	ระดับ	เลขที่				
๑	นาย	แพทยศาสตรบัณฑิต ใบอนุญาตประกอบ วิชาชีพสาขาเวชกรรม วุฒิบัตรแสดงความรู้ ความชำนาญในการ ประกอบวิชาชีพสาขา ศัลยกรรม	นายแพทย์ด้าน เวชกรรมสาขา ศัลยกรรม (นายแพทย์) โรงพยาบาล.....	วิชาการ	ทรงคุณวุฒิ	XXX	๔ ปี	๑ ต.ค. ๕๒		

สรุปลสาระสำคัญของ กฎ ก.พ.

สรุปสาระสำคัญของ กฎ ก.พ.

กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์
รับราชการต่อไป พ.ศ. ๒๕๕๒ มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ส่วนราชการมีโอกาสรักษาข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์
ในปัจจุบัณนั้น ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญหรือ
ความสามารถเฉพาะตัว และหาผู้อื่นมาปฏิบัติงานทดแทนได้ยาก ให้รับราชการเพื่อประโยชน์แก่
ทางราชการได้ต่อไป

หลักการ

๑. ให้ส่วนราชการสามารถดำเนินการให้ข้าราชการที่มีคุณสมบัติในสายงานที่มี
การขาดแคลนเชิงปริมาณและคุณภาพตามที่ ก.พ. กำหนด รับราชการต่อไปอีกไม่เกินสิบปีเมื่อ
สิ้นปัจจุบัณที่ผู้นั้นอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ สำหรับสายงานและกรณีอื่นๆ ให้เสนอ ก.พ.
พิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป

๒. เป็นความประสงค์ของทางราชการ ไม่ใช่สิทธิของข้าราชการแต่ต้องคำนึง
ถึงความสมัครใจของข้าราชการด้วย

หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข

๑. การกำหนดตำแหน่งในสายงานที่จะให้รับราชการต่อไป

ตำแหน่งที่จะให้ข้าราชการผู้ใดรับราชการต่อไปต้องเป็นตำแหน่งประเภท
วิชาการระดับเชี่ยวชาญหรือระดับทรงคุณวุฒิ หรือตำแหน่งประเภททั่วไประดับอาวุโสหรือ
ระดับทักษะพิเศษ ที่ ก.พ. กำหนดให้เป็นตำแหน่งที่มีความขาดแคลนบุคลากรในเชิงปริมาณ
หรือเชิงคุณภาพ และหาผู้อื่นปฏิบัติงานแทนได้ยาก เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในทางวิชาการหรือหน้าที่
ที่จะต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว และต้องเป็นตำแหน่งที่ข้าราชการผู้นั้นครองอยู่เดิม
โดยขณะนี้ ก.พ. ได้กำหนดให้ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับเชี่ยวชาญหรือระดับทรงคุณวุฒิ จำนวน
๔ สายงานได้แก่ ตำแหน่งในสายงานกฎหมายกฤษฎีกา แพทย์ ทันตแพทย์ และนายสัตวแพทย์
และตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับทักษะพิเศษ จำนวน ๔ สายงาน ได้แก่ ตำแหน่งในสายงาน
ปฏิบัติงานช่างศิลปกรรม คีตศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และนาฏศิลป์ เป็นตำแหน่งที่จะให้ข้าราชการ
รับราชการต่อไปได้

๒. การกำหนดระยะเวลาที่จะให้รับราชการต่อไป

การกำหนดระยะเวลาที่จะให้ข้าราชการรับราชการต่อไป ให้ดำเนินการได้ตามความจำเป็น โดยครั้งแรกให้สั่งให้รับราชการต่อไปได้ไม่เกินสี่ปีและถ้ายังมีเหตุผลและความจำเป็นจะให้รับราชการต่อไปอีกได้ครั้งละไม่เกินสามปี แต่เมื่อรวมกันแล้วระยะเวลาทั้งหมดต้องไม่เกินสิบปีและข้าราชการผู้ได้รับราชการต่อไปมีอายุไม่เกิน ๗๐ ปีบริบูรณ์ในสิ้นงบประมาณ

๓. การกำหนดเงื่อนไขของข้าราชการที่จะรับราชการต่อไป

๑) ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ หรือระดับทรงคุณวุฒิ หรือตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับอาวุโส หรือระดับทักษะพิเศษ แล้วแต่กรณี ต่อเนื่องกันมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสิ้นปีงบประมาณนั้น

๒) มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ทักษะ ประสบการณ์ และมีผลงาน หรือผลการปฏิบัติงานในตำแหน่งดังกล่าวเป็นที่ประจักษ์ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้นต่อไปได้

๓) ไม่อยู่ในระหว่างการถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนในกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

๔) ผ่านการตรวจสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการแพทย์ที่ ก.พ. แต่งตั้งกำหนด

คณะกรรมการแพทย์ของ ก.พ. ได้กำหนดให้มีการตรวจสุขภาพทางร่างกาย จิตวิทยา และโรคสมองเสื่อมเป็นประจำทุกปี โดยในปี ๒๕๕๒ กำหนดให้ตรวจสุขภาพที่โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ โดยใช้เกณฑ์การตรวจสุขภาพตามมาตรฐานการตรวจร่างกายของข้าราชการทั่วไป และตรวจทางจิตวิทยาและสมองตามที่โรงพยาบาลกำหนด

๔. ขั้นตอนและวิธีดำเนินการของส่วนราชการ

ก. ส่วนราชการใดมีความจำเป็นที่จะให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งจะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไปเมื่อสิ้นปีงบประมาณนั้น ให้ส่วนราชการนั้นจัดทำข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการพิจารณา ดังนี้

(๑) แผนงาน โครงการ ตลอดจนภารกิจที่มีความจำเป็นจะให้ผู้นั้นปฏิบัติ จำแนกเป็นรายปี

(๒) สภาวะการขาดแคลนบุคลากรในเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพทั้งใน ส่วนราชการนั้นเองและในภาพรวม ความสามารถในทางวิชาการ หรือความสามารถเฉพาะตัวของ ผู้นั้น และความยากในการหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสม มาปฏิบัติหน้าที่แทนผู้นั้น

(๓) เหตุผลและความจำเป็นที่จำเป็นต้องให้ผู้นั้นปฏิบัติภารกิจตาม (๑)

(๔) ระยะเวลาที่จะให้ผู้นั้นรับราชการต่อไป

(๕) ข้อมูลเกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้น

ข. ให้ส่วนราชการดำเนินการตามข้อ ก. ภายในเดือนมีนาคมของปีงบประมาณ ที่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นจะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ และให้ อ.ก.พ.กระทรวง หรือ อ.ก.พ.กรม แล้วแต่กรณี พิจารณาข้อเสนอขอของส่วนราชการ ให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายนของ ปีงบประมาณนั้น

ค. ในกรณีที่ อ.ก.พ.กระทรวง หรือ อ.ก.พ.กรม แล้วแต่กรณี เห็นชอบให้ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ได้รับราชการต่อไปได้เมื่อสิ้นปี งบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปี บริบูรณ์ ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ มีคำสั่งให้ผู้นั้นรับราชการต่อไป และส่งสำเนา คำสั่งให้สำนักงาน ก.พ. และกรมบัญชีกลางทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ง. การสั่งให้ข้าราชการพลเรือนสามัญรับราชการต่อไปเป็นครั้งแรกนับแต่วัน สิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ ให้มีคำสั่งภายในวันที่ ๓๐ กันยายนของ ปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ ในกรณีที่ครบกำหนดเวลาที่ให้รับราชการต่อไปแล้ว ถ้าได้รับความเห็นชอบให้รับราชการต่อไปอีก ให้มีคำสั่งก่อนวันครบกำหนดเวลาที่ให้ รับราชการต่อไปในครั้งก่อน

๕. ผู้มีอำนาจในการพิจารณา

อ.ก.พ. กระทรวง เป็นผู้พิจารณาให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งดำรงตำแหน่ง ประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ หรือระดับทรงคุณวุฒิตามที่ ก.พ.กำหนด ได้รับราชการต่อไป

อ.ก.พ. กรม เป็นผู้พิจารณาให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับอาวุโส หรือระดับทักษะพิเศษตามที่ ก.พ.กำหนด ได้รับราชการต่อไป

๖. หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ได้รับราชการต่อไป

จะต้องดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่เฉพาะตำแหน่งที่ได้รับราชการต่อไปเท่านั้น จะย้าย โอน หรือเลื่อนไปดำรงตำแหน่งประเภทบริหาร ประเภทอำนวยการ หรือตำแหน่งอื่น หรือจะรักษาราชการแทน รักษาการในตำแหน่ง รับผิดชอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน ไปช่วยราชการ หรือไปช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่งอื่น ไม่ได้

บทเฉพาะกาล

เพื่อให้ส่วนราชการที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ข้าราชการที่มีอายุครบ ๖๐ ปี บริบูรณ์ในสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ รับราชการต่อไปได้ ให้ยกเว้นในส่วนของ กำหนดเวลาที่จะต้องเสนอ อ.ก.พ.กระทรวง หรือ อ.ก.พ.กรม ภายในเดือนมีนาคม และกำหนดเวลา ที่ อ.ก.พ.กระทรวง หรือ อ.ก.พ.กรม พิจารณาข้อเสนอของส่วนราชการให้แล้วเสร็จภายใน เดือนมิถุนายน

ประมวลคำถาม-คำตอบ

ประมวลคำถาม-คำตอบ

๑. ถาม กฎ ก.พ. นี้มีผลใช้บังคับเมื่อใด

ตอบ กฎ ก.พ. นี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือ วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๒

๒. ถาม การกำหนดตำแหน่งที่จะให้รับราชการต่อไปไว้ล่วงหน้า จะกระทำได้หรือไม่

ตอบ ส่วนราชการอาจนำเสนอให้ ก.พ. กำหนดตำแหน่งไว้ล่วงหน้าได้ แต่การพิจารณาว่าข้าราชการผู้ใดจะได้รับราชการต่อไปในตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนด ต้องนำเสนอ อ.ก.พ.กระทรวง หรือ อ.ก.พ.กรม แล้วแต่กรณี พิจารณาเห็นชอบในงบประมาณที่ข้าราชการผู้นั้นจะเกษียณอายุราชการและข้าราชการผู้นั้นจะต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวต่อเนื่องกันมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปีนับถึงวันสิ้นปีงบประมาณนั้น

๓. ถาม กรณีข้าราชการผู้นั้นดำรงตำแหน่งและปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะสามารถนำระยะเวลาที่วิญญูมาใช้ประโยชน์ในการนับระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่อกันเพื่อให้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขการดำรงตำแหน่งติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๑ ปีได้หรือไม่

ตอบ หลักเกณฑ์การกำหนดระยะเวลาดำรงตำแหน่งต่อเนื่องกันมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปี ตาม กฎ ก.พ.นี้ เพื่อให้ข้าราชการที่จะให้รับราชการต่อไป ได้แสดงความสามารถในทางวิชาการ หรือความสามารถเฉพาะตัว ที่ยากจะหาผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมมาปฏิบัติหน้าที่แทนผู้นั้น เพื่อประกอบการพิจารณาของ อ.ก.พ.กระทรวง หรือ อ.ก.พ.กรม แล้วแต่กรณี ดังนั้น การนับระยะเวลาที่วิญญูจึงไม่อาจนำมาใช้สำหรับนับเป็นระยะเวลาการดำรงตำแหน่งตามเงื่อนไขการรับราชการต่อไปได้

๔. ถาม การขาดแคลนเชิงคุณภาพมีความหมายอย่างไร

ตอบ หมายถึง ตำแหน่งที่ปกติจะขาดแคลนผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ ความสามารถ หรือมีประสบการณ์สูง มาดำรงตำแหน่ง หรือหาผู้ปฏิบัติงานอื่นมาทดแทนได้ยาก โดยผู้อื่นที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งอย่างเดียวกันไม่สามารถทำได้ หรือทำได้แต่คุณภาพด้อยกว่า

๕. ถาม หากส่วนราชการประสงค์จะให้ข้าราชการรับราชการต่อไป แต่ข้าราชการผู้นั้นไม่ประสงค์รับราชการต่อไป จะเป็นไปได้หรือไม่

ตอบ ได้ เพราะการให้ข้าราชการรับราชการต่อไป ต้องประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ เป็นความจำเป็นของทางราชการ และข้าราชการต้องสมัครใจด้วย

๖. ถาม เฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งใน ๘ สายงาน (แพทย์ ทันตแพทย์ นายสัตวแพทย์ กฎหมายกฤษฎีกา ปฏิบัติงานช่างศิลปกรรม ดุริยางคศิลป์ นาฏศิลป์ คีตศิลป์) ตามหนังสือ ๖๒๔/๒๕๕๒ เท่านั้น ที่ ก.พ. กำหนดให้เป็นตำแหน่งที่ได้รับราชการต่อไป ใช่หรือไม่
- ตอบ ไม่ใช่ ตำแหน่งใน ๘ สายงานที่ ก.พ. กำหนดให้เป็นตำแหน่งที่ได้รับราชการต่อไป เป็นตำแหน่งที่ ก.พ. พิจารณาแล้ว เห็นว่าเป็นตำแหน่งที่มีความขาดแคลนบุคลากร ในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพและหาผู้อื่นปฏิบัติงานแทนได้ยาก สำหรับตำแหน่ง ประเภทวิชาการระดับเชี่ยวชาญหรือระดับทรงคุณวุฒิ หรือตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับอาวุโสหรือระดับทักษะพิเศษ ตำแหน่งอื่น หากส่วนราชการพิจารณาเห็นว่าเป็นตำแหน่ง ที่มีความขาดแคลนและหาผู้อื่นปฏิบัติงานแทนได้ยาก และส่วนราชการประสงค์ จะให้ ข้าราชการรับราชการต่อไป โดยมีเหตุผลความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ก็อาจเสนอให้ ก.พ. กำหนดเป็นตำแหน่งที่ได้รับราชการต่อไปได้
๗. ถาม กรณีข้าราชการระดับเชี่ยวชาญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณนั้น อยู่ระหว่างการประเมินผลงานเพื่อเลื่อนระดับตำแหน่งเป็นระดับทรงคุณวุฒิ และ ส่วนราชการมีเหตุผลความจำเป็นที่จะให้รับราชการต่อไป จะพิจารณาจากตำแหน่งระดับใด
- ตอบ ตำแหน่งที่ให้ข้าราชการรับราชการต่อไป ต้องเป็นตำแหน่งในระดับที่ข้าราชการผู้นั้น ดำรงอยู่จริงในวันที่ยื่นขอ.ก.พ.กระทรวงพิจารณาเห็นชอบให้ข้าราชการผู้นั้นรับราชการต่อไปได้
๘. ถาม การให้รับราชการต่อไปจะต้องตรวจสุขภาพทุกครั้งที่ได้รับอนุมัติให้รับราชการต่อไป หรือไม่
- ตอบ ข้าราชการที่จะได้รับการพิจารณาจาก อ.ก.พ.กระทรวง หรือ อ.ก.พ.กรม ให้รับราชการ ต่อไป จะต้องผ่านการตรวจสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ คณะกรรมการแพทย์ที่ ก.พ. แต่งตั้งกำหนดทุกครั้ง
๙. ถาม กรณีข้าราชการที่ได้รับอนุมัติให้รับราชการต่อไปครั้งแรก ๔ ปี หรือครั้งหลัง ๓ ปี แต่ในระหว่างที่ยังไม่ครบระยะเวลา ๔ ปี หรือ ๓ ปี ดังกล่าว ข้าราชการผู้นั้นไม่สามารถ ปฏิบัติงานได้ หรือมีผู้อื่นที่สามารถปฏิบัติงานนั้นได้ หรือส่วนราชการไม่มีความจำเป็นใน เรื่องนั้นแล้ว ส่วนราชการจะสามารถสั่งให้ผู้นั้นพ้นจากราชการก่อนครบกำหนด ๔ ปี หรือ ๓ ปี ได้หรือไม่
- ตอบ เนื่องจาก มาตรา ๑๐๘ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ให้พิจารณา จากเหตุผลและความจำเป็นในการให้รับราชการต่อไป ดังนั้น กรณีความจำเป็น ที่จะให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปหมดลงก่อนครบกำหนดเวลา ๔ ปี หรือ ๓ ปี ผู้มีอำนาจ สั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ จะสั่งให้ผู้นั้นพ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ

ข้าราชการก่อนครบกำหนดเวลา ดังกล่าวก็ได้ แต่ถ้าเกี่ยวข้องกับผลงานหรือผลการตรวจสุขภาพ ก็จะต้องสั่งให้ออกจากราชการตามมาตราอื่น

๑๐. ถาม การให้รับราชการต่อไป จะอนุมัติให้รับราชการต่อได้กี่ครั้ง

ตอบ การให้รับราชการต่อไป กำหนดแต่เพียงว่าครั้งแรกไม่เกิน ๔ ปี ครั้งต่อไปไม่เกินครั้งละ ๓ ปี โดยไม่ได้กำหนดจำนวนครั้ง แต่ทั้งนี้ เมื่อรวมระยะเวลาทั้งหมดแล้วต้องไม่เกิน ๑๐ ปี

๑๑. ถาม หากข้าราชการที่ได้รับราชการต่อไป ประสงค์จะออกจากราชการก่อนครบกำหนด จะกระทำได้อหรือไม่

ตอบ ได้ โดยข้าราชการจะต้องมีหนังสือขอลาออก และส่วนราชการมีคำสั่งให้ผู้นั้นพ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

๑๒. ถาม คำว่า สภาวะการขาดแคลนบุคลากรในเชิงปริมาณหรือคุณภาพทั้งในส่วนราชการนั้นเองและในภาพรวม นั้น ครอบคลุมเพียงใด

ตอบ คำว่า ส่วนราชการ หมายถึงส่วนราชการระดับกรม ส่วนในภาพรวม จะหมายถึงในระดับกระทรวง หรือระดับประเทศ หรือเป็นภาพรวมเชิงเปรียบเทียบระหว่างส่วนราชการ

๑๓. ถาม แผนงาน โครงการ ตามกฎ ก.พ.ข้อ ๓(๑) นั้น หากจะให้รับราชการต่อไปอีก ๓ ปี ก็ต้องจัดทำแผนงาน โครงการ เป็นรายปี รวม ๓ ปี ใช่หรือไม่

ตอบ ใช่ เพื่อเป็นเหตุผลข้ออธิบายภารกิจที่จะกำหนดให้ข้าราชการผู้ได้รับราชการต่อไปดังกล่าวรับผิดชอบ

๑๔. ถาม การดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดใน กฎ ก.พ.ต่อเนื่องกันมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปี นับถึงวันสิ้นปีงบประมาณนั้น หมายความว่า ให้นับเพียงระดับเดียว หรือสามารถนับ ๒ ระดับรวมกันได้ เช่น ถ้าจะได้รับราชการต่อไปในระดับทรงคุณวุฒิ ก็สามารถนับระยะเวลาการดำรงตำแหน่งระดับเชี่ยวชาญ รวม กับระดับทรงคุณวุฒิ ได้หรือไม่อย่างไร

ตอบ การให้ข้าราชการรับราชการต่อไปในตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับทรงคุณวุฒิ ให้นับรวมระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนั้นในระดับเชี่ยวชาญด้วย

๑๕. ถาม ผู้ใดมีอำนาจในการพิจารณาให้ข้าราชการรับราชการต่อไป ในตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนด

ตอบ อ.ก.พ.กระทรวง สำหรับตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ และระดับทรงคุณวุฒิ
อ.ก.พ.กรม สำหรับตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับอาวุโส และระดับทักษะพิเศษ

๑๖. ถาม ผู้ใดมีอำนาจในการออกคำสั่งให้ข้าราชการรับราชการต่อไป

ตอบ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ ตามมาตรา ๕๗ โดย

- ตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ ปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าส่วนราชการ ระดับ กรมที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือรับผิดชอบการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อ นายกรัฐมนตรี หรือต่อรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี เป็นผู้ออกคำสั่ง ส่วนระดับทรงคุณวุฒิ รัฐมนตรีเจ้าสังกัด เป็นผู้ออกคำสั่ง

- ตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับอาวุโสและทักษะพิเศษ อธิบดี เป็นผู้ออกคำสั่ง

๑๗. ถาม ข้าราชการที่ได้รับราชการต่อไป ยังเป็นข้าราชการหรือไม่ และมีความแตกต่างจาก ข้าราชการอื่นๆ หรือไม่ อย่างไร

ตอบ เป็นข้าราชการและได้รับสิทธิประโยชน์เช่นเดิม เช่น การอบรม การพัฒนา การเลื่อน เงินเดือน การนับเวลาราชการเพื่อคำนวณบำเหน็จบำนาญ การรับเงินประจำตำแหน่ง เบิกเงินสวัสดิการต่างๆ ได้ ฯลฯ แต่ที่แตกต่างจากข้าราชการอื่น คือ ไม่ให้ เลื่อน โอน ย้าย ช่วยราชการ รักษาการในตำแหน่ง รักษาการแทน มอบให้ปฏิบัติราชการแทน หรือไปช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่งอื่น

๑๘. ถาม กรณีที่มีการประกาศรายชื่อข้าราชการที่จะเกษียณอายุราชการในแต่ละปีงบประมาณ เป็นการล่วงหน้า ๑ ปี แล้วต่อมามีข้าราชการบางรายในประกาศนั้น ได้รับการต่ออายุราชการ ส่วนราชการจะต้องดำเนินการอย่างไร

ตอบ ดำเนินการถอนรายชื่อข้าราชการที่ได้รับราชการต่อไปนั้นออกจากประกาศ และส่งสำเนาคำสั่งให้ข้าราชการรับราชการต่อไปให้สำนักงาน ก.พ. และกรมบัญชีกลางทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๑๙. ถาม หากข้าราชการตามข้อ ๒๑ ได้รับราชการต่อไป เมื่อครบกำหนดเวลาการให้รับราชการ ต่อไปแล้ว ส่วนราชการจะต้องดำเนินการประกาศรายชื่อว่าข้าราชการผู้นั้นเป็นผู้พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ หรือไม่อย่างไร

ตอบ ดำเนินการเช่นเดียวกับข้าราชการที่ต้องพ้นจากราชการในสิ้นปีงบประมาณที่มีอายุครบ หกสิบปีบริบูรณ์

๒๐. ถาม คำว่า ตำแหน่งอื่น ในข้อ ๙ หมายถึงตำแหน่งใด

ตอบ ข้าราชการผู้ได้รับราชการต่อไปจะต้องดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่เฉพาะตำแหน่ง ที่ให้รับราชการต่อไปเท่านั้น ดังนั้น ตำแหน่งอื่นในข้อ ๙ จึงหมายถึง ตำแหน่งนอกเหนือ จากตำแหน่งที่ข้าราชการผู้ได้รับราชการต่อไปครองอยู่

๒๑. ถาม ข้าราชการที่ได้รับราชการต่อไป จะเข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด ได้หรือไม่

ตอบ ไม่ได้ เนื่องจากโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนดมีวัตถุประสงค์ให้มีข้าราชการ ผู้สมัครเข้าร่วมโครงการก่อนที่จะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์

๒๒. ถาม การกำหนดให้ข้าราชการที่จะได้รับราชการต่อไปต้องผ่านการตรวจสุขภาพทางร่างกาย และจิตใจนั้น สามารถใช้ใบรับรองแพทย์จากสถานพยาบาลของทางราชการ ได้หรือไม่
ตอบ ไม่ได้ เพราะไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสุขภาพทางร่างกายและจิตใจ ตามที่คณะกรรมการแพทย์ที่ ก.พ.แต่งตั้งกำหนด

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ ๑
ความเป็นมาและการดำเนินการ

ความเป็นมาและการดำเนินการ

สืบเนื่องจากการปรับปรุงระบบราชการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้เพิ่มมากขึ้น นอกจากภาครัฐได้ปรับบทบาทภารกิจและโครงสร้างส่วนราชการให้เหมาะสมแล้ว ยังได้ปรับปรุงระบบบริหารทรัพยากรบุคคลให้สอดคล้องกับการบริหารราชการแนวใหม่ที่ต้องการความยืดหยุ่น คล่องตัว และมีทรัพยากรบุคคลที่มีสมรรถนะสูง ทำงานอย่างมืออาชีพ มีการใช้ทรัพยากรบุคคลอย่างเต็มสมรรถนะและศักยภาพ ซึ่งเป็นประเด็นที่สำนักงาน ก.พ.ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และประเด็นสำคัญที่กฎหมายฉบับดังกล่าวบัญญัติแตกต่างไปจากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้แก่ การให้ข้าราชการพลเรือนสามัญที่มีอายุหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป ตามมาตรา ๑๐๘

ปัจจุบันกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่ กำลังเผชิญกับปัญหาการมีประชากรที่สูงอายุ (Global Ageing) เป็นจำนวนมาก จากสาเหตุ ๒ ประการ คือ อัตราการเกิดลดลง และอายุขัยเฉลี่ยของประชากรเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ในระยะ ๑๐-๒๐ ปี ข้างหน้า โครงสร้างทางเศรษฐกิจอาจเปลี่ยนไป เนื่องจากมีจำนวนผู้สูงอายุมากขึ้น แต่ผู้อยู่ในวัยทำงานมีจำนวนลดน้อยลง ดังนั้นรัฐบาลในหลายประเทศจึงได้ปรับปรุงระบบเกษียณอายุและระบบบำเหน็จบำนาญ โดยถือเป็นนโยบายสำคัญ เพราะปัญหาประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นจำนวนมากส่งผลกระทบต่อภาระงบประมาณของรัฐ สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในประเทศต่างๆ เป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้รัฐบาลของประเทศดังกล่าวจึงได้วางมาตรการแก้ไขปัญหา และมาตรการที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การขยายอายุเกษียณและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุยังคงทำงานต่อไป

สำหรับประเทศไทยก็เผชิญกับปัญหาการมีประชากรสูงอายุเช่นเดียวกับประเทศอื่น โดยเฉพาะข้อมูลในภาครัฐในปี ๒๕๕๐ พบว่า โครงสร้างอายุข้าราชการพลเรือนสามัญในภาพรวมโดยเฉลี่ยสูงขึ้น ข้าราชการที่มีช่วงอายุระหว่าง ๓๖-๕๐ ปี มีร้อยละ ๕๒.๕ และอายุตั้งแต่ ๕๐ ปีขึ้นไป มีร้อยละ ๑๗.๓ ดังนั้น หากระบบเกษียณอายุราชการยังคงเป็นไปตามปกติ คาดว่าในอีก ๑๐ ปีข้างหน้าจะมีข้าราชการในกลุ่มอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป ถึงร้อยละ ๓๖.๗ โดยในช่วง ๕ ปีข้างหน้า จะมีข้าราชการที่เกษียณอายุ จำนวน ๒๒,๓๔๑ คน อย่างไรก็ตาม ข้าราชการบางประเภทได้รับการขยายอายุเกษียณไปแล้ว เช่น ข้าราชการตุลาการ ข้าราชการอัยการ ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น การให้ข้าราชการรับราชการต่อไปจะช่วยทำให้ภาครัฐสามารถวางแผนและบริหารการใช้กำลังคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เต็มสมรรถนะและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับลักษณะงาน ความต้องการกำลังคนคุณภาพในภาครัฐ และการเพิ่มอายุขัยของประชากร

สภาพการณ์การทำงานและการเกษียณอายุในประเทศไทยและภาคราชการ

๑. แนวโน้มโครงสร้างอายุประชากรและการมืงานทำ

อัตราการเกิดลดลง

จากข้อมูลสำนักทะเบียนกลาง กระทรวงมหาดไทย พบว่า ในปี ๒๕๕๑ ประชากรไทยมีจำนวน ๖๓.๓๙ ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๓๓ ซึ่งมีประชากรจำนวน ๕๔.๕๕ ล้านคน และในปี ๒๕๒๓ ที่มีประชากรจำนวน ๔๔.๘๔ ล้านคน แต่เมื่อพิจารณาอัตราการเกิด พบว่า ลดลงอย่างเห็นได้ชัด นับจากปี ๒๕๐๓ ที่มีอัตราการเกิดร้อยละ ๖.๔ ของประชากร ลดลงเหลือเพียงร้อยละ ๒.๓๖ ในปี ๒๕๓๓ และ ๑.๘๘ ในปี ๒๕๔๓ อัตราการเกิดที่ลดลง ทำให้สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งหมดเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ เพราะประชากรที่อยู่ในวัยทำงานมีน้อยกว่าผู้ที่ไม่ได้อยู่ในวัยทำงาน

อายุขัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น

พิจารณาจากอายุขัยเฉลี่ยของประชากรไทย จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และการประมาณการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่า อายุขัยเฉลี่ยของประชากรเพิ่มสูงขึ้นจากอายุเฉลี่ย ๔๕ ปีสำหรับชาย และ ๔๙.๑ ปีสำหรับหญิงในปี ๒๔๙๔ (ปีที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญ พ.ศ. ๒๔๙๔ และยังใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน) เป็นอายุเฉลี่ย ๖๙.๐๗ ปีสำหรับชาย และ ๗๓.๕๓ ปีสำหรับหญิงในปี ๒๕๔๘ และยังพบอีกว่า สัดส่วนของประชากรที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปต่อประชากรทั้งหมดมีประมาณร้อยละ ๙.๕ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยคาดว่าในปี ๒๕๕๘ หรือประมาณ ๕ ปีข้างหน้า อายุขัยเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นเป็น ๗๓.๔๒ ปีสำหรับชาย และ ๗๘.๔๒ ปีสำหรับหญิง

สัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากรเพิ่มขึ้น

สัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งหมด เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๔.๖ ในปี ๒๕๐๓ และร้อยละ ๗.๔ ในปี ๒๕๓๓ เป็นร้อยละ ๙.๕ ในปี ๒๕๔๓ แต่สัดส่วนของประชากรสูงอายุต่อประชากรในวัยทำงานยิ่งเพิ่มมากขึ้น โดยเพิ่มจากร้อยละ ๘.๘ ในปี ๒๕๐๓ และร้อยละ ๑๑.๖ ในปี ๒๕๓๓ เป็นร้อยละ ๑๔.๔ ในปี ๒๕๔๓ และคาดการณ์ว่าสัดส่วนนี้จะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๒๓.๕ ในปี ๒๕๖๓

อัตราประชากรในวัยทำงาน

ในปี ๒๕๕๑ มีประชากรในวัยทำงานทั้งสิ้น ๓๒.๒ ล้านคน มีผู้ว่างงาน ๐.๕๓ ล้านคน อัตราการว่างงานคิดเป็นร้อยละ ๑.๕

๒. ภาพรวมโครงสร้างอายุข้าราชการพลเรือนสามัญ

อายุเฉลี่ยของข้าราชการพลเรือนสามัญ ณ ต้นปีงบประมาณ ๒๕๕๐ จากจำนวนข้าราชการพลเรือนสามัญทั้งสิ้น ๓๖๔,๔๘๖ คน โดยจำนวนข้าราชการที่มีอายุน้อยกว่า ๓๕ ปี มีจำนวน ๑๑๐,๑๖๓ คน หรือร้อยละ ๓๐.๒ อายุ ๓๖-๕๐ ปี มีจำนวน ๑๙๑,๑๙๕ คน หรือร้อยละ ๕๒.๕ และอายุตั้งแต่ ๕๐ ปี ขึ้นไปมีจำนวน ๖๒,๙๓๐ คน หรือร้อยละ ๑๗.๓ ทั้งนี้ มีข้าราชการพลเรือนสามัญที่มีอายุตั้งแต่ ๕๕ ปี ขึ้นไปจำนวนทั้งสิ้น ๒๒,๓๔๑ คน หรือร้อยละ ๖.๑ สำหรับช่วงอายุของข้าราชการพลเรือนสามัญที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ช่วงอายุ ๔๑-๔๕ ปี ซึ่งมีจำนวน ๗๑,๔๔๘ คน หรือร้อยละ ๑๙.๖

กระทรวงที่ข้าราชการมีอายุเฉลี่ยสูงที่สุดมีจำนวน ๓ กระทรวง ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คือมีอายุเฉลี่ย ๔๕ ปี รองลงมาได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งมีอายุเฉลี่ยเท่ากันคือ ๔๔ ปี สำหรับกระทรวงที่ข้าราชการมีอายุเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข คือ ๓๘ ปี รองลงมาได้แก่ กระทรวงยุติธรรม คือ ๔๐ ปี

สำหรับส่วนราชการที่ข้าราชการมีอายุเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ กรมศุลกากร สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล และกรมการข้าว คือ อายุเฉลี่ย ๔๗ ปี สำหรับส่วนราชการที่ข้าราชการมีอายุเฉลี่ยต่ำที่สุดมีจำนวน ๒ กรม ได้แก่ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ สังกัดกระทรวงยุติธรรม มีอายุเฉลี่ย ๓๓ ปี และสำนักงานกิจการยุติธรรม มีอายุเฉลี่ย ๓๔ ปี

หากพิจารณาเฉพาะข้าราชการพลเรือนสามัญที่มีอายุตั้งแต่ ๕๕ ปี ขึ้นไปซึ่งจะต้องเกษียณอายุภายใน ๕ ปีข้างหน้า จำนวนทั้งสิ้น ๒๒,๓๔๑ คน หรือร้อยละ ๖.๑ ของข้าราชการพลเรือนสามัญ แต่ถ้าวรมตั้งแต่อายุ ๕๐ ปี ขึ้นไปมีจำนวน ๖๒,๙๓๐ คน หรือร้อยละ ๑๗.๓ ของข้าราชการทั้งหมด จะเห็นได้ว่าในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า จะมีข้าราชการพลเรือนที่เกษียณอายุมากกว่า ๖๐,๐๐๐ คน ดังนั้น หากไม่ได้เตรียมแผนกำลังคนรองรับไว้ ราชการก็อาจเกิดปัญหาวิกฤตขาดแคลน ผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญได้

๓. การเปลี่ยนแปลงลักษณะงานและโครงสร้างตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ

ปัจจุบันลักษณะงานและโครงสร้างตำแหน่งข้าราชการข้าราชการพลเรือนสามัญได้เปลี่ยนแปลงไปมาก โดยโครงสร้างตำแหน่งจัดเป็นหลายประเภท หลายกลุ่มงาน มีลักษณะงานที่หลากหลาย และงานบางลักษณะต้องใช้ผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่ได้สั่งสมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ซึ่งไม่อาจหาได้โดยทั่วไป เช่น ลักษณะงานที่ต้องใช้วิชาชีพ ทักษะ ความชำนาญเฉพาะทางที่ขาดแคลนและเป็นที่ต้องการของ

ส่วนราชการ เป็นต้น ลักษณะงานดังกล่าว เป็นงานที่ราชการยังคงใช้ประโยชน์จากสมรรถนะ และศักยภาพของข้าราชการให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้หลังจากอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์แล้ว ซึ่งได้แก่ งานด้านการสอน การวิจัย งานที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในสาขาที่ขาดแคลนหายาก

การดำเนินการของสำนักงาน ก.พ.

สำนักงาน ก.พ. ซึ่งรับผิดชอบภารกิจการพัฒนาและวางระบบบริหารทรัพยากรบุคคล ให้เป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการบริหารกำลังคนในราชการพลเรือน ได้เล็งเห็น ความสำคัญของปัญหาข้างต้น จึงได้ดำเนินการศึกษาการปรับปรุงระบบเกษียณอายุราชการ ตั้งแต่ ปี ๒๕๔๕ และเสนอ อ.ก.พ. ที่เกี่ยวข้องและ ก.พ. พิจารณา โดยนำหลักการให้ข้าราชการพลเรือน สามัญรับราชการต่อไปกำหนดไว้ในการปรับปรุงพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในหมวดการ ออกจากราชการ โดยให้ข้าราชการพลเรือนสามัญที่จะต้องออกจากราชการตามกฎหมายว่าด้วย บำเหน็จบำนาญข้าราชการ รับราชการต่อไป

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๐๘ กำหนดว่า “ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดเมื่ออายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในสิ้นปีงบประมาณ และทางราชการมีความจำเป็นที่จะให้รับราชการต่อไป เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในทางวิชาการ หรือหน้าที่ที่ต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว ในตำแหน่งตามมาตรา ๔๖ (๓) (ง) หรือ (จ) หรือ (๔) (ค) หรือ (ง) จะให้รับราชการต่อไปอีกไม่เกินสิบปีก็ได้ ตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.”

ตำแหน่งตามมาตรา ๔๖ (๓) (ง) หรือ (จ) หรือ (๔) (ค) หรือ (ง) ได้แก่ ตำแหน่ง ประเภทวิชาการระดับเชี่ยวชาญ และระดับทรงคุณวุฒิ และตำแหน่งประเภททั่วไประดับอาวุโส และระดับทักษะพิเศษ

การจัดทำร่างกฎ ก.พ. ตามมาตรา ๑๐๘ ดังกล่าว ได้มีการจัดประชุมระดมสมองและ สอบถามความเห็นจากหน่วยงานและข้าราชการกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการ ยกร่างกฎ ก.พ. ในช่วงปี ๒๕๕๐-๒๕๕๑ และสำนักงาน ก.พ. ได้นำเรื่องนี้เสนอในการประชุม ก.พ. อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคล อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมาย และระเบียบข้าราชการ และคณะทำงานกลั่นกรองกฎหมายลำดับรองที่ออกตามพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ โดยทำยที่สุด ก.พ.มีมติเห็นชอบร่าง กฎ ก.พ.ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการต่อไป พ.ศ. .... และได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาในการประชุมเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๒ มีมติ อนุมัติร่าง กฎ ก.พ.ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ รับราชการต่อไป พ.ศ. .... และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์รับราชการ
ต่อไป พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่ม ๑๒๖ ตอนที่ ๖๙ ก. วันที่ ๑๗
กันยายน ๒๕๕๒

ภาคผนวกที่ ๒
วิวัฒนาการของการกำหนดอายุเกษียณ

วิวัฒนาการของการกำหนดอายุเกษียณ

ในสมัยก่อนรัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ การรับราชการทั้งฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนเป็น “หน้าที่” เจ้านายและขุนนางจะรับราชการอยู่จนตราบเท่าอายุขัยหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ สภาพข้าราชการในสมัยนั้นจะสิ้นสุดลงก็ต่อเมื่อตาย เว้นแต่ผู้ที่ทุพพลภาพหรือชราภาพมาก ซึ่งไม่อาจปฏิบัติราชการสนองพระเดชพระคุณให้ตลอดคล่องด้วยดีได้ก็อาจโปรดเกล้าฯ ให้ออกจากราชการได้ ทั้งนี้ ก็เพราะเหตุว่าในสมัยนั้นยังไม่มีกฎหมายกำหนดให้มีการปลดชราหรือเกษียณอายุราชการและไม่มีระบบบำเหน็จบำนาญ

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๔ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงตราพระราชบัญญัติเบี้ยบำนาญ ร.ศ.๑๒๐ ขึ้น เพื่อให้มีบำนาญสำหรับเลี้ยงชีพข้าราชการซึ่งมีความชอบและรับราชการต่อไปไม่ได้ และกระทรวงมหาดไทยได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญไว้ประการหนึ่ง คือ อายุครบเกษียณราชการโดยได้กำหนดไว้ว่า “เมื่อข้าราชการคนใดอายุครบ ๕๕ ปี ก็เป็นอันถึงกำหนดที่จะต้องออกจากราชการเพราะเหตุสูงอายุ เว้นไว้แต่รัฐบาลเห็นว่ายังไม่มีความชรามาเบียดเบียน และยังมีความสามารถในการปฏิบัติราชการให้รับราชการต่อไปอีกคราวละ ๕ ปี จะเป็นคราวหนึ่งหรือสองคราวก็ได้”

ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑ กำหนดให้ข้าราชการออกจากราชการเหตุสูงอายุเมื่ออายุ ๕๕ ปี แต่เจ้ากระทรวงอาจต่อเวลาราชการให้อีกได้ไม่เกิน ๕ ปี จนถึงอายุ ๖๐ ปี แล้วต่อเวลาราชการอีกไม่ได้ และในขณะเดียวกันได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๑ บัญญัติเรื่องการออกจากราชการไว้ว่า “เมื่อทางราชการเห็นสมควรให้ผู้ออกจากราชการ เพื่อรับบำเหน็จบำนาญ จะปลดผู้นั้นออกจากราชการในลักษณะใดลักษณะหนึ่งซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญที่เข้าอยู่ในเวลานั้นก็ได้” ดังนั้น การออกจากราชการเนื่องจากเหตุสูงอายุในขณะนั้น จึงต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญ พุทธศักราช ๒๔๗๑ คือ ออกเมื่ออายุครบ ๕๕ ปี แต่อาจต่อเวลาราชการออกไปอีกได้ไม่เกิน ๕ ปี

พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการฝ่ายพลเรือน พ.ศ.๒๔๗๑ และฉบับ พ.ศ. ๒๔๘๒ ได้กำหนดให้ข้าราชการออกจากราชการ เพราะครบเกษียณอายุ เมื่ออายุครบ ๕๕ ปีบริบูรณ์ แต่เจ้ากระทรวงอาจขอต่อเวลาราชการให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปได้ไม่เกิน ๕ ปี เช่นเดียวกับ พ.ศ. ๒๔๗๑ และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๑ และฉบับ พ.ศ. ๒๔๘๒ ก็คงบัญญัติให้สั่งให้ข้าราชการพลเรือนออกจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ

พระราชบัญญัติบำเหน็จข้าราชการพ.ศ.๒๔๙๔ ได้ขยายอายุของผู้ที่จะต้องออกจากราชการเพราะสูงอายุหรือเกษียณเป็น ๖๐ ปี และอาจต่อเวลาราชการโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งได้อีกไม่เกิน ๕ ปี และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนทุกฉบับบัญญัติให้ส่งให้ข้าราชการพลเรือนออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญได้ตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการพลเรือนจึงออกเพราะเกษียณอายุเมื่อครบ ๖๐ ปี หรือเมื่อครบเวลาต่ออายุราชการไปอีกไม่เกิน ๕ ปี

พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ.๒๕๓๐ ได้บัญญัติยกเลิกการต่อเวลาราชการแก่ข้าราชการทุกประเภท ยกเว้นข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ข้าราชการการเมือง สมุหราชองครักษ์และรองสมุหราชองครักษ์เท่านั้น ข้าราชการพลเรือนทั่วไปจึงต้องออกจากราชการเพราะครบเกษียณอายุเมื่ออายุ ๖๐ ปี โดยออกในวันสิ้นปีงบประมาณที่อายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์

พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโส พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ.๒๕๔๒ และ (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๕๑ ได้บัญญัติให้ข้าราชการตุลาการพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบ ๗๐ ปีบริบูรณ์

พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส พ.ศ. ๒๕๔๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๑๘) พ.ศ.๒๕๔๓ และ (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๕๑ ได้บัญญัติให้ข้าราชการอัยการ พ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบ ๗๐ ปีบริบูรณ์

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และ (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๕๑ ได้บัญญัติให้ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีตำแหน่งวิชาการระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไป อาจได้รับราชการเพื่อทำหน้าที่สอนหรือวิจัยต่อไปได้ จนถึงสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ.๒๕๕๑ ได้บัญญัติให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับเชี่ยวชาญและระดับทรงคุณวุฒิ และตำแหน่งประเภททั่วไประดับอาวุโสและระดับทักษะพิเศษ และทางราชการมีความจำเป็นที่จะให้รับราชการต่อไปเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในทางวิชาการหรือหน้าที่ที่ต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว จะให้รับราชการต่อไปอีกไม่เกินสิบปีก็ได้

ภาคผนวกที่ ๓
ระบบเกษียณอายุในต่างประเทศ

ระบบเกษียณอายุในต่างประเทศ

การกำหนดอายุเกษียณ

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา มีการดำเนินการที่จะให้คนเลิกทำงานก่อนถึงวัยเกษียณ เนื่องจากเป็นช่วงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ มีการกำหนดโครงการเกษียณก่อนกำหนด โดยมีเงื่อนไขที่จูงใจให้ออกจากงาน เช่น ได้รับเงินบำนาญใกล้เคียงกับเงินเดือนที่ได้รับ ซึ่งจะเห็นได้จากอัตราบำนาญที่จ่ายเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจว่ายังคงทำงานอยู่ต่อไปหรือเลิกทำงาน ถ้าได้รับบำนาญใกล้เคียงกับเงินเดือนที่ได้รับอยู่ขณะทำงานก็เป็นสิ่งจูงใจให้ออกจากงานก่อนถึงกำหนดเกษียณอายุ เช่น สูตรในการคำนวณบำนาญที่ใช้เงินเดือนเดือนสุดท้ายคำนวณจูงใจให้ออกจากงานก่อนกำหนดมากกว่า สูตรที่ใช้อัตราเฉลี่ยของเงินเดือนย้อนหลัง ๓-๕ ปี เป็นต้น อีกปัจจัยหนึ่งคือ อัตราบำนาญที่จะได้รับเพิ่มขึ้นถ้ายังทำงานอยู่ต่อไป ถ้าทำงานต่อแล้วไม่ได้รับการคำนวณบำนาญที่เพิ่มขึ้นตามระยะเวลาที่ทำงานต่อก็เป็นสิ่งจูงใจให้ออกจากงานก่อนเช่นกัน เช่น การกำหนดว่า ระยะเวลาที่ทำงานหลังจากอายุ ๕๕ ปีจะไม่นำมารวมในการคำนวณบำนาญ ก็เป็นการจูงใจให้ออกจากงานเมื่ออายุ ๕๕ ปี เป็นต้น แต่ในปัจจุบันและในช่วงระยะ ๕-๑๐ ปีข้างหน้า มีแนวโน้มที่จะจูงใจให้คนทำงานต่อไป เนื่องจากปัญหา Global Ageing ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในประเทศต่าง ๆ เป็นอย่างมาก รัฐบาลในหลายๆประเทศจึงได้วางมาตรการในการแก้ไขปัญหา และมาตรการที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การขยายอายุเกษียณและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุยังคงสามารถทำงานได้ต่อไป

การกำหนดอายุเกษียณที่มีสิทธิได้รับเงินบำนาญ อายุเฉลี่ยในกลุ่มประเทศ OECD จะเป็น ๖๕ ปี ยกเว้นฝรั่งเศส เกาหลี และญี่ปุ่นที่กำหนดอายุเกษียณ ๖๐ ปี (เกาหลีและญี่ปุ่นกำลังปรับให้เป็น ๖๕ ปี) นอร์เวย์และสหรัฐอเมริกา ๖๗ ปี และฟินแลนด์ ๖๒-๖๘ ปี แต่ผู้ประสงค์จะออกจากงานก่อนสามารถขอรับบำนาญได้ แต่ถูกหักบำนาญบางส่วน เช่น เกาหลี ออสเตรเลีย ๕๕ ปี อิตาลี ๕๗ ปี แคนาดา เนเธอร์แลนด์ สเปน ๖๐ ปี สวีเดน ๖๑ ปี นอร์เวย์ ๖๒ ปี เยอรมนี และสวิตเซอร์แลนด์ ๖๓ ปี

ตารางแสดงอายุการเกษียณตามกฎหมายโดยเฉลี่ย กลุ่มประเทศยุโรป

ประเทศ	อายุการเกษียณ (ปัจจุบัน)		อายุการเกษียณ (อนาคต)		หมายเหตุ
	ชาย	หญิง	ปี	อายุ	
ออสเตรีย	๖๕	๖๕	-	-	
เบลเยียม	๖๕	๖๒	๒๐๐๕	๖๕	
อังกฤษ	๖๕	๖๐	๒๐๑๐	๖๕	
เดนมาร์ก	๖๗	๖๗	-	-	
ฝรั่งเศส	๖๐	๖๐	-	-	
เยอรมนี	๖๕	๖๕	๒๐๑๐	๖๗	
กรีซ	๖๕	๖๐	-	-	
อิตาลี	๖๕	๖๐	-	-	
เนเธอร์แลนด์	๖๕	๖๕	-	-	
โปรตุเกส	๖๕	๖๕	-	-	
สเปน	๖๕	๖๕	-	-	
สวีเดน	๖๕	๖๕	-	-	

ที่มา : Pension Service & Advice , www.eubusiness.com (๒๐๐๔)

แนวทางในการปรับปรุงระบบเกษียณอายุในต่างประเทศ

๑. การลดสิ่งจูงใจสำหรับการเกษียณก่อนกำหนด หลายประเทศได้ปรับเปลี่ยนวิธีการจูงใจโดยลดสิ่งจูงใจสำหรับการออกจากงานก่อนเวลาเกษียณอายุและเพิ่มสิ่งจูงใจ กรณีทำงานต่อไป เช่น ประเทศฟินแลนด์ เปลี่ยนสูตรการคำนวณบำนาญที่จะได้รับโดยจะได้น้อยลงถ้าออกก่อนกำหนดแต่จะได้รับเพิ่มขึ้นถ้าทำงานต่อหลังจากอายุ ๖๐ ปี ประเทศสวีเดนและเยอรมนีเพิ่มผลประโยชน์ตอบแทนกรณีทำงานต่อหลังจากอายุ ๖๕ ปี ประเทศออสเตรเลียให้โบนัสโดยไม่หักภาษีสำหรับผู้ทำงานหลังอายุ ๖๕ ปี

๒. การเพิ่มอายุเกษียณและอายุที่มีสิทธิรับบำนาญ หลายประเทศเพิ่มอายุที่ออกจากงานและมีสิทธิได้รับบำนาญ เช่น สหรัฐอเมริกาเพิ่มเป็น ๖๗ ปี อิตาลีเพิ่มจากอายุ ๖๐ ปี เป็น ๖๕ ปี สำหรับผู้ชาย และ ๕๕ ปีเป็น ๖๐ ปีสำหรับผู้หญิง และเพิ่มระยะเวลาในการทำงานจากเดิมที่ทำงานเพียง ๒๐ ปีก็มีสิทธิได้รับบำนาญ เป็น ๓๕ ปี ถึงมีสิทธิได้รับบำนาญ ญี่ปุ่นเพิ่มจากอายุ ๖๐ ปี เป็น ๖๕ ปี ไอร์แลนด์ยกเลิกสิทธิที่ข้าราชการจะเกษียณที่อายุ ๖๐ ปี เยอรมนีและอิตาลียกเลิกการให้สิ่งจูงใจถ้าออกจากงานก่อนการเกษียณอายุ เนเธอร์แลนด์ยกเลิกการงดเว้นภาษีสำหรับกองทุนบำเหน็จบำนาญของภาคเอกชนที่มีการจ่ายบำนาญกรณีเกษียณก่อนกำหนด (ในภาคเอกชนมีระบบบำเหน็จบำนาญ เรียกว่า Private Occupational Pension ซึ่งจัดตั้งกันเองตามความสมัครใจของนายจ้างและลูกจ้าง เมื่อออกจากงานก็จะได้รับเงินก่อนหรือเลือกรับเป็นบำนาญรายเดือน (Bridge Pensions) ซึ่งจะจ่ายจนผู้ที่มีสิทธิรับเงินบำนาญของภาครัฐ ในภาครัฐก็มีระบบนี้เช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นการตกลงกันระหว่างหน่วยงานและข้าราชการ ประเทศที่ระบบนี้ได้รับความนิยมอย่างมาก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ แคนาดา เนเธอร์แลนด์ สวิตเซอร์แลนด์)

๓. การวางมาตรการจูงใจสำหรับนายจ้าง เช่น การลดอัตราเงินสมทบที่นายจ้างต้องจ่ายเข้ากองทุนประกันสังคมกรณีจ้างผู้สูงอายุ เช่น สเปน อิตาลี เป็นต้น

๔. การให้เงินอุดหนุนแก่หน่วยงานที่รับคนสูงอายุเข้าทำงาน ประเทศฝรั่งเศสและประเทศเยอรมนีให้เงินอุดหนุนแก่หน่วยงานที่รับคนสูงอายุเข้าทำงาน ประเทศเกาหลีใต้ให้เงินสนับสนุนแก่หน่วยงานที่จ้างคนทำงานที่อายุเกิน ๕๕ ปี เกินร้อยละ ๖ ของจำนวนคนงานทั้งหมด ประเทศญี่ปุ่นให้เงินสนับสนุนแก่บริษัทเพื่อจ่ายให้พนักงานที่อายุเกิน ๖๐ ปีและได้รับค่าจ้างต่ำกว่าอัตราที่เคยได้รับอยู่เดิมก่อนอายุ ๖๐ ปี นอกจากนี้รัฐบาลในบางประเทศยังส่งเสริมและให้เงินสนับสนุนในการจัดอบรมพนักงานที่สูงอายุด้วย เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศเนเธอร์แลนด์ ลดภาษีให้สำหรับโครงการจัดอบรมผู้ที่มีอายุเกิน ๖๐ ปี ฟินแลนด์ให้เงินสนับสนุนโครงการวิจัยที่ศึกษาสถานการณ์และความต้องการของผู้สูงอายุ

๕. การปรับระบบบำนาญบำนาญ แต่ยังคงให้ผู้ได้รับบำนาญมีรายได้ที่เหมาะสม เช่น การเปลี่ยนสูตรในการคำนวณบำนาญจากฐานเงินเดือนเดือนสุดท้ายเป็นฐานเงินเดือนเฉลี่ย ๓-๕ ปี เปลี่ยนสูตรในการปรับเงินบำนาญจากการใช้ฐานการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างเงินเดือน เป็นการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า เปลี่ยนระบบบำนาญบำนาญจาก Defined Benefits ซึ่งจ่ายจากเงินงบประมาณโดยไม่มีการสำรองเงินเป็น Defined Contribution ซึ่งเป็นระบบกองทุน มีการจ่ายเงินเข้ากองทุนทั้งนายจ้างและลูกจ้าง เป็นระบบสำรองเงินไว้จ่ายในอนาคต หลายประเทศจึงเปลี่ยนเป็นระบบนี้และจัดตั้งกองทุนขนาดใหญ่ เช่น แคนาดา ฟินแลนด์ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และสวีเดน เป็นต้น

๖. การส่งเสริมให้ภาคเอกชนจัดตั้งกองทุนบำนาญบำนาญ หลายประเทศมีระบบนี้เพื่อให้ผู้รับบำนาญมีรายได้เพิ่มขึ้น เช่น แคนาดา ไอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ สวิตเซอร์แลนด์ อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา โดยอังกฤษรัฐเข้ามาสนับสนุนกองทุนภาคเอกชนเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของกองทุนสหรัฐอเมริกาภายหลังเหตุการณ์ของบริษัท Enron ที่ทำให้พนักงานต้องสูญเสียเงินในกองทุนไปบางส่วน รัฐบาลได้ออกกฎหมายควบคุมการลงทุนของกองทุนต่างๆ เพื่อความมั่นคงของกองทุน สำหรับประเทศเยอรมนีและอิตาลี รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมภาคเอกชนให้จัดตั้งกองทุนเกี่ยวกับบำนาญบำนาญ

๗. การไม่กำหนดอายุเกษียณ แต่กำหนดเฉพาะอายุที่ออกจากงานแล้วมีสิทธิรับบำนาญหรือบำนาญ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย เป็นต้น

๘. การปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในด้านต่าง ๆ ได้แก่

- การสรรหาและเลือกสรร เน้นการดึงดูดและจูงใจให้คนทำงานในทุกช่วงอายุ
- การจัดสภาพการทำงานที่ยืดหยุ่นสำหรับการทำงานของผู้สูงอายุ เช่น การลดชั่วโมงการทำงาน การกำหนดตำแหน่งที่ทำงานบางเวลา จัดระบบการสื่อสารให้สามารถทำงานที่บ้านได้ จัดระบบสมดุระหว่างการทำงานและครอบครัว ลดตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และลดเงินเดือนลง (Downshifting)
- การวางแผนพัฒนาอาชีพ เช่น การจัดระบบพี่เลี้ยงและการวางแผนสืบทอดตำแหน่ง โดยส่งเสริมให้มีการสอนงานโดยผู้ปฏิบัติงานที่สูงอายุแก่ผู้ที่ยังขาดประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ โดยการถ่ายทอดโดยตรง หรือจัดทำเป็นเอกสาร คู่มือ ประกอบการปฏิบัติงาน การจัดส่งผู้สูงอายุไปปฏิบัติงานในหน่วยงานอื่นที่ยังขาดคนที่มีความรู้และประสบการณ์
- การจัดฝึกอบรม เช่น การจัดอบรมด้านการวางแผนการเงิน การลงทุน วิธีการทำงานที่ยืดหยุ่น การบริหารเวลา การเตรียมตัวก่อนออกจากงาน
- การจัดสวัสดิการ เช่น การลาแบบยืดหยุ่นเงื่อนไขการทำงาน การดูแลผู้สูงอายุ โครงการสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ เงินอุดหนุนค่าซื้อแว่นสำหรับผู้สูงอายุ

ระบบเกษียณอายุข้าราชการของประเทศต่าง ๆ

๑. ประเทศสหรัฐอเมริกา

๑.๑ การกำหนดอายุเกษียณของข้าราชการ

การกำหนดอายุเกษียณข้าราชการของสหรัฐอเมริกา จำแนกเป็น ๔ ประเภท

๑) ไม่กำหนดอายุเกษียณสำหรับข้าราชการในประเทศ โดยถือหลักนโยบายของรัฐบาลที่ไม่จำกัดสิทธิของบุคคลที่ยังสามารถปฏิบัติงานต่อไปได้ไม่ว่าอายุเท่าใด แต่ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาข้าราชการจะเกษียณที่อายุ ๖๕ ปี เพราะจะได้รับบำนาญ แต่เมื่อมีการขยายอายุการรับบำนาญเป็น ๖๗ ปี ก็มีแนวโน้มที่ข้าราชการจะลาออกเมื่ออายุครบ ๖๗ ปี

๒) กำหนดให้เกษียณอายุที่ ๖๕ ปีสำหรับข้าราชการที่ปฏิบัติงานในต่างประเทศ โดยให้เกษียณในวันสุดท้ายของเดือนเกิด แต่ในทางปฏิบัติข้าราชการกลุ่มนี้จะถูกบังคับให้เกษียณอายุก่อน ๖๕ ปีโดยระบบการเลื่อนตำแหน่ง กล่าวคือ ข้าราชการเมื่อมีอายุราชการครบ ๒๒ ปี จะต้องได้เลื่อนเป็นระดับ Senior Foreign Service หากไม่ได้เลื่อนตำแหน่งจะต้องเกษียณอายุจากราชการ

๓) ผู้บังคับใช้กฎหมาย (ผู้ที่ทำหน้าที่สืบสวน จับกุม และผู้กักขังบุคคลที่สงสัยหรือถูกพิจารณาว่ากระทำผิดกฎหมาย Federal Criminal laws) เกษียณอายุเมื่ออายุครบ ๕๗ ปี และพนักงานดับเพลิงเกษียณเมื่ออายุครบ ๕๕ ปี และต้องมีอายุราชการไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปี กรณีที่อายุตัวถึงกำหนดแต่อายุราชการยังไม่ถึง ๒๐ ปี ก็ให้เกษียณเมื่ออายุงานครบ ๒๐ ปี

๔) ผู้ควบคุมการจราจรทางอากาศสามารถเกษียณที่อายุเท่าใดก็ได้แต่ต้องมีอายุราชการในงานดังกล่าวอย่างน้อย ๒๕ ปี

๑.๒ รูปแบบการเกษียณอายุ

การเกษียณอายุของข้าราชการ นอกเหนือจากการลาออกที่อายุ ๖๗ ปีแล้ว ยังมีกรณีอื่นอีก ซึ่งถ้าต้องการให้ได้รับเงินบำนาญเมื่อออก จะต้องมียุตัวและอายุราชการตามที่กำหนดตามตาราง ดังนี้

รูปแบบการเกษียณ	อายุขั้นต่ำ	อายุราชการ	ข้อกำหนดพิเศษ
ทางเลือก	๖๒	๕	
	๖๐	๒๐	
	๕๕	๓๐	
ทางเลือกพิเศษ	๕๐	๒๐	สำหรับงานด้านการควบคุมจราจรทางอากาศ ด้านกฎหมาย และพนักงานดับเพลิงจะมีข้อกำหนดพิเศษ เช่น ผู้ควบคุมการจราจรทางอากาศสามารถเกษียณที่อายุเท่าไรก็ได้ แต่ต้องมีอายุราชการในงานดังกล่าวอย่างน้อย ๒๕ ปี
เกษียณก่อนกำหนด	ไม่กำหนด อายุ* ๕๐*	๒๕	ใช้สำหรับหน่วยงานที่ได้รับผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนองค์กร การยุบตำแหน่ง หรือการถ่ายโอนงานไปหน่วยงานอื่น
		๒๐	
การหยุดปฏิบัติงาน	ไม่กำหนด อายุ* ๕๐*	๒๕ ๒๐	สำหรับการเกษียณก่อนกำหนดที่มี package ให้ออก แต่ไม่รวมถึงข้าราชการที่ผลิตวินัย
ทุพพลภาพ	ไม่กำหนด อายุ	๕	

หมายเหตุ : ถ้าอายุต่ำกว่า ๕๕ บำนาญจะลดลงตามส่วน

๒. ประเทศนิวซีแลนด์

กฎหมายไม่ได้กำหนดอายุเกษียณ หรืออายุในการออกจากงาน และไม่มีความแตกต่าง ระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน แต่โดยทั่วไปจะเกษียณอายุจากการทำงานตั้งแต่อายุ ๕๕ ปี จนกระทั่ง ๗๐ ปี หรือสูงกว่านั้น

๓. สาธารณรัฐสิงคโปร์

กำหนดอายุเกษียณที่อายุ ๖๒ ปีเท่ากันทั้งในภาครัฐและเอกชน ยกเว้นทหารและตำรวจที่มีการกำหนดเกษียณอายุตั้งแต่อายุ ๔๕ ปีเป็นต้นไป แต่จะมีระบบให้เปลี่ยนเป็นข้าราชการทั่วไป เช่น เป็นอาจารย์ เป็นต้น

๔. ประเทศญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นใช้หลักการเกษียณอายุแบบยืดหยุ่นและให้เกษียณในวันสิ้นปีงบประมาณ (๓๑ มีนาคม) โดยกำหนดอายุเกษียณตามสายงาน ระดับตำแหน่ง และลักษณะงานที่ปฏิบัติ ดังนี้

- ปลัดกระทรวงเกษียณที่อายุ ๖๒ ปี
- ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในกระทรวงต่าง ๆ ที่ไม่ใช่งานธุรการ เกษียณที่อายุ ๖๓ ปี
- ข้าราชการที่ปฏิบัติงานธุรการ เกษียณที่อายุ ๖๐ ปี
- ผู้อำนวยการสถาบันวิจัย ผู้อำนวยการเรือนจำเกษียณที่อายุ ๖๕ ปี
- อัยการ อาจารย์โรงเรียนมัธยม เกษียณที่อายุ ๖๓ ปี
- ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล แพทย์ อธิบดีกรมอัยการ
- ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยม เกษียณที่อายุ ๖๕ ปี
- อาจารย์มหาวิทยาลัยขึ้นกับการกำหนดของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง
- ผู้พิพากษาศาลสูงเกษียณที่อายุ ๗๐ ปี ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นเช่น ศาลครอบครัว/ศาลมณฑล/ศาลท้องถิ่น เกษียณที่อายุ ๖๕ ปี ข้าราชการในศาลเกษียณที่อายุ ๖๒ ปี
- ข้าราชการในรัฐสภาเกษียณที่อายุ ๖๒ ปี
- ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานป้องกันตนเอง (จีเอ คัน) กำหนดให้เกษียณอายุ ตั้งแต่ ๕๓-๖๒ ปี ตามระดับตำแหน่ง
- ข้าราชการฝ่ายพลเรือนในส่วนธุรการ เกษียณที่อายุ ๖๐ ปี

๕. สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

ฟิลิปปินส์ใช้หลักการเกษียณอายุแบบยืดหยุ่น และให้เกษียณอายุตามวันเกิด โดยกำหนดอายุเกษียณตามลักษณะงาน ดังนี้

- ข้าราชการทั่วไป เกษียณที่อายุ ๖๕ ปี
- ข้าราชการทหาร เกษียณที่อายุ ๕๕ ปี
- ผู้พิพากษา เกษียณที่อายุ ๗๐ ปี

๖. สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

เยอรมนีใช้หลักการเกษียณอายุแบบยืดหยุ่น และให้เกษียณอายุในวันสุดท้ายของเดือนเกิด โดยกำหนดอายุเกษียณตามลักษณะงาน ดังนี้

- ข้าราชการทั่วไปและข้าราชการตุลาการ เกษียณที่อายุ ๖๕ ปี
- ข้าราชการตำรวจ พนักงานดับเพลิง เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์และนักบิน เกษียณที่อายุ ๖๐ ปี

ทั้งนี้ ข้าราชการทั่วไปและข้าราชการตุลาการสามารถต่ออายุเกษียณได้ถึง ๖๘ ปี นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ข้าราชการทั่วไปสามารถขอเกษียณอายุก่อนได้ตั้งแต่อายุครบ ๖๓ ปี โดยได้รับบำนาญลดลง แต่ในบางตำแหน่ง หน่วยงานอาจพิจารณาให้เปลี่ยนหน้าที่/ตำแหน่ง ก่อนครบเกษียณอายุ หรือเพราะเหตุผลทางสุขภาพโดยยังไม่ต้องเกษียณอายุก่อนกำหนดได้

๗. ออสเตรเลีย

อายุเกษียณของข้าราชการกำหนดอายุขั้นต่ำไว้ที่ ๕๕ ปี (Preservation Age) ซึ่งข้าราชการสามารถเลือกได้ว่าจะเกษียณเมื่อใด สำหรับอายุสูงสุดไม่ได้กำหนด แต่การรับเงินบำเหน็จบำนาญจะรับได้เมื่ออายุ ๕๕ ปีขึ้นไป (ได้เปลี่ยนอายุสำหรับการรับบำเหน็จบำนาญจาก ๕๕ ปี เป็น ๖๐ ปี สำหรับผู้ที่เกิดหลังวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๑๙๖๔) และสำหรับผู้ที่อายุเกิน ๖๕ ปี อาจขอรับบำนาญได้แม้ว่ายังทำงานอยู่ก็ตาม

๘. ประเทศสหราชอาณาจักร

ขณะนี้กำหนดไว้ที่ ๖๐ ปี รัฐบาลกำลังขยายอายุที่มีสิทธิรับบำนาญเป็น ๖๕ ปี และยกเลิกการกำหนดอายุเกษียณ

ภาคผนวกที่ ๔
การดำเนินการของข้าราชการประเภทอื่น

การดำเนินการของข้าราชการประเภทอื่น

ข้าราชการประเภทอื่นที่มีกฎหมายกำหนดให้รับราชการต่อไปภายหลังจากอายุ ๖๐ ปี ขณะนี้มี ๔ ประเภท ได้แก่ ข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ข้าราชการอัยการ ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา เฉพาะตำแหน่งรองศาสตราจารย์ขึ้นไป ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และขั้นตอนในการดำเนินงานโดยสรุป ดังนี้

๑. ข้าราชการศาลยุติธรรม

๑.๑ กฎหมายในปัจจุบันกำหนดให้ผู้พิพากษาที่มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป หากประสงค์จะรับราชการต่อ มี ๒ ทางเลือก คือ ดำรงตำแหน่งเดิมต่อไป หรือเปลี่ยนมาดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโส (ต้องปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่ายี่สิบปีและผ่านการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่) โดย

ข้าราชการตุลาการซึ่งจะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ให้พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เมื่ออายุครบหกสิบเอ็ดปีบริบูรณ์ เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๕๒

ข้าราชการตุลาการซึ่งจะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณ ๒๕๕๒ ให้พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เมื่ออายุครบหกสิบสองปีบริบูรณ์ เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๕๔

ข้าราชการตุลาการซึ่งจะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ ให้พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เมื่ออายุครบหกสิบสามปีบริบูรณ์ เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๕๖

ข้าราชการตุลาการซึ่งจะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ ให้พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เมื่ออายุครบหกสิบสี่ปีบริบูรณ์ เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๕๘

ข้าราชการตุลาการซึ่งจะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ให้พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เมื่ออายุครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์ เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๖๐

ข้าราชการตุลาการซึ่งจะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณ ๒๕๕๖ ให้พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เมื่ออายุครบหกสิบหกปีบริบูรณ์ เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๖๒

ข้าราชการตุลาการซึ่งจะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ ให้พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เมื่ออายุครบหกสิบเจ็ดปีบริบูรณ์ เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๖๔

ข้าราชการตุลาการซึ่งจะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ให้พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เมื่ออายุครบหกสิบแปดปีบริบูรณ์ เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๖๖

ข้าราชการตุลาการซึ่งจะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ให้พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เมื่ออายุครบหกสิบเก้าปีบริบูรณ์ เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๖๘

ข้าราชการตุลาการซึ่งจะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ให้พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เมื่ออายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๗๐

๑.๒ ผู้ไม่ประสงค์จะรับราชการต่อ ต้องแจ้งเป็นหนังสือต่อประธานศาลฎีกา ไม่น้อยกว่า ๙๐ วันก่อนวันครบกำหนดเวลาตามที่กฎหมายกำหนด ผู้ที่ประสงค์จะดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษาอาวุโสต้องแจ้งเป็นหนังสือต่อประธานศาลฎีกา ไม่น้อยกว่า ๙๐ วันก่อนเริ่มปีงบประมาณ ที่จะดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโส

๑.๓ ให้เลขาธิการ ก.ต. จัดให้มีการทดสอบสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจของ ข้าราชการตุลาการที่จะขอไปดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโส (ขณะนี้ตรวจที่โรงพยาบาลพระมงกุฎฯ และสถาบันกัลยาราชนครินทร์)

๑.๔ ที่ประชุมร่วมระหว่าง อ.ก.ต. ประจำชั้นศาลทุกชั้นศาล เป็นผู้พิจารณาว่า มีความเหมาะสมจะดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโสหรือไม่ และให้นำหลักเกณฑ์การเลื่อนตำแหน่ง ข้าราชการตุลาการมาใช้ในการแต่งตั้งผู้พิพากษาอาวุโส โดยอนุโลม เมื่อพิจารณาแล้วให้เสนอ ก.ต. อนุมัติ ต่อไป

๑.๕ แบบประเมิน แบ่งเป็น ๔ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งข้าราชการ เป็นผู้กรอก ประกอบด้วย ตำแหน่งปัจจุบัน อัตราเงินเดือนที่ได้รับ จำนวนการลาประเภทต่าง ๆ การไปช่วยราชการ การปฏิบัติราชการพิเศษ การถูกดำเนินการทางวินัย จำนวนคดีที่ดำเนินการ ส่วนที่ ๒, ๓, และ ๔ เป็นส่วนที่ผู้ประเมินเป็นผู้กรอก ซึ่งประกอบด้วย การประเมินการปฏิบัติงาน การประเมินการปฏิบัติตน และสรุปความเห็นในการประเมินและผลการประเมิน โดยผู้บังคับบัญชา เป็นผู้ประเมิน และเสนอเพื่อประกอบการแต่งตั้ง เพื่อเสนอ อ.ก.ต. ประจำชั้นศาล และเสนอ ก.ต. พิจารณาต่อไป

๒. ข้าราชการศาลปกครอง

๒.๑ ตุลาการศาลปกครอง พ้นจากตำแหน่งเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบ ๖๕ ปีบริบูรณ์ เว้นแต่จะผ่านการประเมินสมรรถภาพให้ดำรงตำแหน่งต่อไป

๒.๒ ให้ ก.ศป. จัดให้มีการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นั้นที่มีอายุครบ ๖๕ ปีบริบูรณ์ ในปีงบประมาณถัดไป หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินสมรรถภาพ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.ศป. กำหนด โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการใน ศาลปกครองสูงสุด ผู้ซึ่งผ่านการประเมินสมรรถภาพ ให้ดำรงตำแหน่งต่อไปได้จนถึงวันสิ้นปี งบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบ ๗๐ ปีบริบูรณ์

๒.๓ ก.ศป. ได้กำหนดให้ภายในเดือน ก.ค. ของแต่ละปี ให้สำนักงานจัดทำบัญชี รายชื่อของผู้นั้นที่มีอายุครบ ๖๕ ปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณถัดไป และแจ้งให้ผู้นั้นทราบ เพื่อแสดงความประสงค์ว่าจะเข้ารับการประเมินสมรรถภาพ โดยต้องแจ้งเป็นหนังสือภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งและให้สำนักงานเสนอรายชื่อผู้ประสงค์เข้ารับการประเมินสมรรถภาพ ต่อ ก.ศป. เพื่อให้แต่งตั้งคณะกรรมการแพทย์เพื่อทำหน้าที่ประเมิน ทั้งนี้ คณะกรรมการแพทย์

ให้ประกอบด้วยแพทย์จากโรงพยาบาลของรัฐ จำนวนไม่น้อยกว่า ๓ คน และสำนักงานจะต้องจัดให้มีการประเมินสุขภาพ ภายในเดือนกันยายนของปีนั้น โดยให้ผู้เข้ารับการประเมินเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย (ขณะนี้ตรวจที่โรงพยาบาลจุฬาฯ)

๒.๔ ก.ศป.พิจารณาผลการประเมินสุขภาพของคณะกรรมการแพทย์ โดย ก.ศป. ต้องมีมติว่าผ่านหรือไม่ผ่านการประเมินสมรรถภาพ

๓. ข้าราชการอัยการ

๓.๑ เจตนากรณีในการกำหนดให้มีอัยการอาวุโส เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอัตรา กำลังข้าราชการอัยการ และกฎหมายในปัจจุบันกำหนดให้ข้าราชการอัยการที่มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป หากประสงค์จะรับราชการต่อ มี ๒ ทางเลือก คือ ดำรงตำแหน่งเดิมต่อไป เช่นเดียวกับข้าราชการตุลาการ หรือเปลี่ยนมาดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส (ต้องปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่ายี่สิบปีด้วย) เช่นเดียวกับข้าราชการตุลาการ

๓.๒ ผู้ไม่ประสงค์จะรับราชการต่อหรือประสงค์จะดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส ต้องแจ้งเป็นหนังสือต่ออัยการสูงสุด ไม่น้อยกว่า ๙๐ วันก่อนวันครบกำหนดเวลาตามที่กฎหมายกำหนด และเมื่อดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสแล้ว จะกลับไปดำรงตำแหน่งอัยการอื่นอีกไม่ได้

๓.๓ ให้ ก.อ.จัดให้มีการประเมินสมรรถภาพ ความประพฤติ ความรู้ความสามารถ และผลการปฏิบัติหน้าที่ โดย ก.อ. ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส ที่สำคัญ ได้แก่ มีสมรรถภาพ ความประพฤติ ความรู้ ความสามารถ และผลการปฏิบัติหน้าที่ มีคุณธรรมและจริยธรรมเหมาะสม และกำหนดโรคเพิ่มเติมจากคุณสมบัติทั่วไป ที่มี ๕ โรค โดยเพิ่มโรคไวรัสตับอักเสบบีรุนแรง และโรคความจำเสื่อม และผ่านการตรวจร่างกายและจิตใจ จากคณะกรรมการแพทย์ที่ ก.อ. แต่งตั้ง (ขณะนี้ตรวจที่โรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ)

๓.๔ ให้มีคณะอนุกรรมการประเมินบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส ทำการตรวจสอบและประเมินข้าราชการตามแบบประเมินที่กำหนด โดยแบบประเมินแบ่งเป็น ๔ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งข้าราชการเป็นผู้กรอก ซึ่งประกอบด้วย ตำแหน่งปัจจุบัน อัตราเงินเดือนที่ได้รับ ส่วนที่ ๒ และ ๓ เป็นส่วนที่ผู้ประเมินเป็นผู้กรอก ซึ่งประกอบด้วย การประเมินบุคคลในด้านความรู้ ความสามารถและทักษะ และคุณธรรมและจริยธรรม และผลการประเมิน และความเห็นของผู้ประเมิน โดยคณะอนุกรรมการดำเนินการให้ผู้บังคับบัญชา หรืออดีตผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา หรืออดีตผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ทุกคนเสนอข้อคิดเห็นหรือข้อคัดค้านได้

๔. ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

๔.๑ เจตนาธรรมเนียมในการกำหนดให้มีการต่อเวลาราชการของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากมีความขาดแคลนผู้ทำหน้าที่สอนหรือวิจัย

๔.๒ กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการพิจารณาให้ต่อเวลาราชการ

- ดำรงตำแหน่งวิชาการ ระดับศาสตราจารย์ หรือ รองศาสตราจารย์อยู่ก่อน หรือ ณ วันที่ ๓๑ มี.ค. ของปีที่จะเกษียณ

- มีคุณธรรมและจริยธรรม

- มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ผ่านการตรวจสุขภาพ โดยมีใบรับรองแพทย์จากสถาบันของรัฐรับรอง และรับรองไว้ไม่เกิน ๑ ปี

- ทำหน้าที่สอนและวิจัย

- มีภาระงานตามมาตรฐานที่กำหนดสำหรับตำแหน่ง

๔.๓ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่สำคัญไว้ ดังนี้

- เป็นการดำเนินการตามความต้องการของสถาบันอุดมศึกษา มิใช่เป็นสิทธิของผู้ขอต่อเวลาราชการ

- ให้สถาบันอุดมศึกษาโดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษา วางแผนอัตรากำลัง ๔ ปี (หรือกว่านั้น) โดยกำหนดเกณฑ์และวิธีการในการวิเคราะห์ความต้องการ คณาจารย์เป็นรายสาขาวิชาที่ชัดเจน และนำมากำหนดจำนวนและคุณสมบัติของคณาจารย์ที่ต้องการ เป็นรายสาขาวิชา และรายปี

- ให้สถาบันอุดมศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดจำนวนและตัวบุคคลของคณาจารย์ที่จะเกษียณและจะให้ปฏิบัติงานต่อด้วยแนวทางต่าง ๆ รวมทั้งแนวทางการต่อเวลาราชการ ทั้งนี้ เฉพาะในสาขาวิชาที่ได้วิเคราะห์แล้วว่ามีความขาดแคลนและต้องรักษา คณาจารย์ให้ปฏิบัติงานต่อหลังเกษียณ

- สถาบันอุดมศึกษาโดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษาพิจารณา ดำเนินการอนุมัติต่อเวลาราชการแก่ผู้ผ่านการพิจารณา ซึ่งเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วน และให้คำยินยอม

ให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนที่ผู้นั้นจะเกษียณไม่น้อยกว่า ๖ เดือน ถ้าไม่อาจดำเนินการได้ทัน ให้เป็นดุลพินิจของสภาสถาบันอุดมศึกษา